रञ्जना लिपि
रञ्जना लिपि मासिक RANJANA LIPI Monthly
• दँ १, ल्याः २, थ्यंल्याः २ • नेपाल संवत् ११४३ कौला • वि.सं. २०८० असोज • September-October 2023 • मू १५/- • पृष्ठ १२

साःगु भिंगु मरिचरिया निंतिं लुमंकादिसँ
लक्ष्मण गमाल
प्रोप्राइटर
लाखा छें
LAKHA CHEN
सोह्रखुट्टे, वडा नं. १६, यँ।

[illegible]

■ [illegible]

[illegible]

[illegible]

([illegible])

[illegible]

[illegible]

[illegible]

रञ्जना लिपि नयन्या

हिसि मिडिया प्रा.लि.या निंतिं

प्रकाशक : शोभा श्रेष्ठ

सम्पादक : क्षितिज श्रेष्ठ

कार्यकारी सम्पादक : नृपेन्द्रलाल श्रेष्ठ

डिजाइन : राकेश महर्जन

थाकुथि : मित्र प्रेस प्रा.लि. नयाँबजार, यँ ।

स्वापू : ९८५१०९८०९५ ०१-४९७६३०७

ईमेल : mediahisi@gmail.com

दर्ता नं. : ५५३

॥ सम्पादकीय ॥

ज्येष्ठ नागरिक व स्थानीय सरकार

NEPAL

[illegible]

[illegible]

[illegible]

GIRL
?
BOY
?

[illegible]

भिंतुना

माेहनि नखःया लसताय् सकल नयाःमियिनि सुख, समृद्धि, भिंउसाँय् व प्रगतिया कामना यासें भिंतुना दछानाच्वना

गजेन्द्र महर्जन
मेयर

मुना अधिकारी
उपमेयर

गोदावरी नगरपालिका

वज्रबाराही, यल

माेहनि नखःया लसताय् सकल नयाःमियिनि सुख, समृद्धि, भिंउसाँय् व प्रगतिया कामना यासें भिंतुना दछानाच्वना

रूपेन्द्रराज शाक्य
वडा अध्यक्ष

यल महानगरपालिका
६ वडा परिवार

माेहनि नखःया लसताय् सकल नयाःमियिनि सुख, समृद्धि, भिंउसाँय् व प्रगतिया कामना यासें भिंतुना दछानाच्वना

अरोज कुमार खड्गी
वडा अध्यक्ष

यल महानगरपालिका
११ वडा परिवार

भिंतुना

माेहनि नखःया लसताय् सकल नयाःमियिनि सुख, समृद्धि, भिंउसाँय् व प्रगतिया कामना यासें भिंतुना दछानाच्वना

नवीन मानन्धर (नवीन मानन्धर)
यँ महानगरपालिका प्रवक्ता नापं १७ वडाध्यक्ष
(यँ महानगरपालिका प्रवक्ता नापं १७ वडाध्यक्ष)

॥ साहित्यिक च्वसु ॥

थौं चान्हय मतिनं दुःखगु दँ च्वयेफु

चिनाखँ

■ पाब्लो नेरुदा

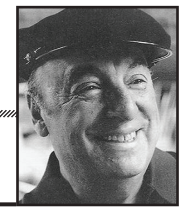

थौं चान्हय
जिं दुःखगु दँ च्वयेफु ।
दसुया लागि 'थ्व चा च्वःधुगु दु
नःल व नालःया नगत ह्यकुह्यकु
खानाः वखुस जुयाच्वन'
चान्हयया थ्व फय् ह्युःह्युः स्वः
मद्भःहें जुयाच्वन ।
थौं चान्हय
जिं मतिनं दुःखगु दँ च्वयेफु ।

जिं वयात मतिना याना, तःल
वं नं गबलें गबलें जितः
मतिना यायगु याः
थुजाःगु चान्हय जिं वयात
थःगु ब्वातिछि ज्वज्वना च्वनागु
दः
अनन्त आकाश क्वय जिं वयात
यक्वयक्व चुप्पा नयागु दः ।

वं जितः मतिना याःगु दः,
जिं नं गबलें गबलें वयात
मतिना यायगु याना ।
वयागु व बांलाःगु निश्चल
मिखायात
मतिना मयाःसें गथे च्वनेफइगु
जि ?

थौं चान्हय
जिं मतिनं दुःखगु दँ च्वयेफु ।
व जिनाप मदु धकाः
जिं वयात म्हःमिकागु अनुभव
यायत ।

थ्व तःधंगु चान्हि,
व मदुगु थ्व तःधंगु चान्हि
सिनुमाय् स्वायुगाः नाङ्हें
वानाली दँय्ःत नुगलय् ।

जिं वयात क्वय्‌धुङ्क मल्यूगुया छु
अर्थ दक्व
थ्व चा न्ह्यःगु दु, नःल व
थुगु चालय् जिनापं मदु
नियति थ्व हे खः, तायाच्वं गनं
तायाच्वं
गुनां खः म्ये हालाच्वन
थ्वःम्हं वयात ल्वःमंकागुलिं
लय्‌मता जिगु नुगः ।

गथेसां नं जिगु मिखा वयात्याय्
नज्या थ्यंकेगु मनसुनाः दु,
वयात छ मालाच्वनी
जिगु नुगः वयागु लँय् स्वयाच्वनी
! व जिनापं मदु
थ्व चान्हय थ्व थासय
नुगःतुल्हें मनाच्वंगु दु ।
जिपिं, उबलनिसें, जिपिंहें
मजुल ।

जिं वयात मतिना मयाना धयागु
दँ निश्चित दु

गथेसां जिं वयात गथे मतिना
याना !
जिगु म्हः वयात्याय् नज्या थ्यंकेगु
मिनिमिनी फय् मालाच्वंगु दु ।

वयात जिं थौं मेपिनिं नःगु
जुयात
वयागु म्हः, वयागु बांलाःगु
म्ह, वयागु च्वनेदंगु मिखा ।

जिं वयात मतिना मयाना धयागु
दँ निश्चित दु,
गथेसां गनं गनं आः नं जिं
वयात मतिना यानाच्वना कि ?
मतिना चिधंकः खः, ल्वःमंकेगु
धयागु ल्हवनेया निंतिं जुयाः ।

जिं थुजाःगु चान्हय वयात
ज्वज्वना च्वनागुलिं
वयात ल्वःमंकेमाःगुलिं जिगु
नुगः लय्‌मता ।

वं जितः बिइ यायक्यगु
लिपाया दुँ थ्व खः ।
अनं
जिं वयागु निंतिं च्वयगु लिपांगु
दँ न थ्व हे खः ।

(मूल स्पेनिशं अनु. याम्ह मर्विनं
याःगु अंग्रेजी अनुवादयात सुमन
व्याःचनं याःगु दस नायायात
नयालनायां नाय ज्ञान सुन्दर)

मोहनि नखःया लसताय् सकल
नेपाःमियपिनि सुख, समृद्धि,
सिंउसाँय् व प्रगतिया कामना
यासें सिंगुना दछानाच्वना ।

रामकृष्ण चित्रकार
उद्योग, वाणिज्य, भूमि तथा प्रशासन
बागमती प्रदेश सरकार
हेटौंडा, नेपाल

परम्परागत ल्वहँहिति व पुखू संरक्षण

■ प्रशान्त माली

स्वनिगःया नगर सभ्यतायें सिथि नखः नं, ल्वहँहिति, तुंगाः, पुखूलिसंया लःया स्रोत सदुपयोग यानाः वनीगु दुः। थनया ल्हवय् स्वंगु ८गू पुखू धाःसा सदुपयोग मयाःगु दँदँ दयाच्वंकल। थ्व दँ ख्यःतकं थ्वगु पुखूया लः स्वनगु निति द स्वलीगु दुः। थौंकन्हय् नवयाः लिच्छ बनत तकं ब्वाकुस्यंकल। थ्वगु पुखू संरक्षणया निम्ति सहगु नं मदु, स्यूताः कम्हसिं सः तुगु दुः। गोदावरी नगरपालिका १४य् पुखू संरक्षण यासिसें जनसहभागिया अभाव मदु।

थ्वया मूल बालकुमारी गुथि अन्तर्गत ३गू गुथि व ब्रह्मायणी गुथि अन्तर्गत २गू यानाः गुक्कं ५गू दु। थ्वगू गुथिइ हिति नं सहिक स्वयां अप्वः गुथ्याःत दु। बालकुमारी व ब्रह्मायणी गुथिं माःसा वर्जस नं व्यवस्थापन यायेफु। तर सदुपयोग याय्‌त न गुथ्याःतसें स्यूताः ख्यान, न जनप्रतिनिधिं द। "जनप्रतिनिधि द पुखूयात संकाः सुन्दरम दयेकेत इच्छानाच्वंगु दु।" सम्पदा पुनःजागरणया नापं संरक्षण समूह गोदावरीया वीरेन्द्र महर्जनं धयादिल। वय्‌कलं नवाःतयगु सम्पदा संकीर्णं सदिं सुं सहुस नवाःत द जूगु नं जिकिर यानादिल।

भूतपूर्व पुखुली स्वंगू द ऐतिहासिक कम्पाउण्ड दयाच्वंकल। पूर्वय् स्वंगु थलस्वां पुखुली सिल्पीदल दयेकेत तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिरिजाप्रसाद कोइरालां शिलान्यास यानादिल। थनया ९१ नं. वडाया तत्कालीन वडाध्यक्ष कुलाल उगोलं दरबारनिसें पुखू संकेत उजं वःगु दँ न्ह्यंकादिल। "दरबारया सचिवया ध्यानय् लानाः तिनुवनं थनया बिस्ताः पुखू संकाः वालेक दयेकेत निर्देशनात्मक पौ ब्वयादिल।" वय्‌कलं धयादिल, "निर्देशन मानय् मयाःसा प्रशासनयात्तें कारवाही यायगु ख्यात्वः बिल।" सम्पदाया महत्व थुयाः संका सकिसाग वय्‌कलं कनादिल। "आःया जनप्रतिनिधितसें धाःसा धमाधम संकेत सिमानिस बियाच्वंगु दु।" नागरिक समाज व सम्पदा पुनःजागरणया नापं संरक्षण समूह ह्वःयाब्लें सिथि नखःया इलय् ध्वाः थ्वःगु जल सम्पदा विषयस सांसदलिसया अन्तर्क्रियाय् उगोलं धयादिल, "जनरुनसी याःगु जूसा कुत कयय् इच्छायात नं बाध्य जुइ।"

थनया सांसद जीवन श्रेष्ठं सम्पदाया संरक्षण प्रबन्धन यायेत अप्वः स्थानीय व केन्द्र सरकार इच्छायमाःगु धयादिल। वय्‌कलं केन्द्र, स्थानीय सरकार व मन्त्रालययात स्थानान्तरमाःगु दँय् वः बियादिल। "जलस्रोतया धनी दय् लानलानवं याना स्यन।" वय्‌कलं धयादिल। सांसद श्रेष्ठं पुखू, ल्वहँहिति व राजकुलो संरक्षण यायेत प्रदेश सरकारयात वजेट माग यायगु धयादिल।

स्वनिगलय् २००५ साल न्ह्यः ३०गू पुखू व ३२गू ल्वहँहिति कना वनर्थंकुगु दु। थ्व व थल महानगरपालिका, ध्वयः, थिमि नगरपालिकालिसें स्वनिगःया १० गू नगरपालिकाय् २२२गू पुखू व ३५२ ल्वहँहिति दु। तर थौंकन्हय् १६२गू पुखू व ३५६गू ल्वहँहिति ल्यंदनि। थलय् ३१ गू, यँय् १३३गू, कीर्तिपुली ११ गू, मध्यपुर थिमिइ ३३गू व ख्वपय् ८५गू ल्वहँहिति मध्ये थलय् ५गू बन्द व ५गू कनर्थंकुगु दु। यँय् २२गू संगु दुसा २३गू बन्द, मध्यपुर थिमिइ ६गू बन्द व २गू कनर्थंकुगु व ख्वपय् १८गू बन्द जुइकर्थंकुगु दु।

ल्वहँहिति कनावंगुलिइ थ्व नं कानूनी त्रुटी मदु। "संविधानं जल सम्पदायात संरक्षण व सम्बर्धन यायेत कुतः याःगु दु।" कानूनया विद्यार्थी सञ्जय अधिकारीं धयादिल। बालाचतुर नापं सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण यायेत दतार याःगु स्वंसवं १००गू गुठीय् जूगु ३३गू ऐतिहासिक पौसला अप्वः धक्कूलें कयाब्यवन सञ्जुगुलिं ब्वःजाःगु समस्या वःगु वय्‌कलं धयादिल।

थल महानगरपालिका सम्पदा लाया प्रमुख चन्द्रलोना लाक्कं दँय्दसं वर्जस व्यवस्थापन यानाः संरक्षण याना वयाच्वनागु धयादिल। "जनचेतनामूलक ज्याझ्वः नं याना वयाच्वनागु दु।" वय्‌कलं धयादिल, "जल सम्पदाया सुरक्षा तयाच्वंकेगु याःजना दु।" नागरिक समाजया नायः रवीन्द्रराज नागरिकं सम्पदायात कयाः सदिच्छा वहस याना वनगु धयादिल। "सम्पदाया महत्वयात कयाः जनचेतना बनमाःगु दनदु।" वय्‌कलं धयादिल।

मोहनि...

नेवाःतसें मोहनिया द्यः धकाः हनीगु तुलजा भवानी जक मखु । मोहनिबलय् नेवाःतसें पुज्याःगु अष्टमातृका व [illegible]निसें दुगु द जुल । नेवाःतसें नवरात्री ग्वाचन नवग्रह धकाः पुज्याःयानीगु गुंगू नीस्वन्या नापं बीबी बीगंस्वःथें दः । नेवाःतय् मोहनि हनीगु यद्दः दशैं धाःथें मुसींलिम न्हःमलाः । अष्टमि, नवमि व दशमि धकाः स्वन्हुतक हनेगु तिथिक्षय जुसां अष्टः जुसां कुछिन्हय्, स्यान्हयान्ह व बालं धकाः नेवाःतसें क्वःलिक हनेगु याः । थीथाय् दशैं धकाः उल्हुल्हेयाथें स्वःथेंजक पुज्याःगु मखु । यवलि नौबन व नं गङ्गिमाथें जःथें स्वःथें स्वन स्वःस्वाय् द उत्पति जुथें दः, थिनं गनं नं दयानःथें मखु । नेवाःया मौलिक स्वः दः । मोहनिबलय् स्वः पुजा याक्वबलय् नेवाःतय् पुजाः, नमापँयाः, तियाः, वयः, मोहनिकबं धकाः स्वःगु द यनयागु दु । दशैंयात नाखिय धाःयां दमया स्वगू द कबंयागु नाखियदनं स्वं द जुयाबंगु मखु । दक्व जनतायात स्वगू द कबं कयस्वायस्वागु मखु ।

दशैं धाःथिनि त्यिक यायगु धकःगु बलन दुबें नेवाःतय् त्यिक वनगु बलन मखु । स्वःथिनि यशिवानकुन मकलं याःलाक स्वनाः “बालं” धकाः अगमय् पुज्यानाः स्वाकुलिया क्षातिं सिन्हः तिताः कुमारीपुजाया मायमा (स्वनातःगु मम) थमाद कयाः स्वर्जिनिसें स्वमिकबं सिन्हः तिनाः स्वँजि दनमनं स्वं स्वस्वकाः मवाः कायगु दः, स्वः जुक्वगु दः । स्वःस्विति व यामानाक्वयिस्वाय्, स्वाउँया लाखिमयिस्वाय् स्वं स्वस्वकाः सिन्हः सूवनगु थस्वा नेवाःतय् मखु । क्षयमवा, तिनामवा, स्वःस्वितियात नस्वा स्वनाः, यामानाक्वयात स्वला यानाः मोहनिपूजाया सिन्हः थमाद बीगु मुसीं मखुगु बलन नेवाःतय् हनीगु दः । स्वः क्षःक्षःस्वे, स्वः क्षःक्षःथें स्वनाः, स्वः यःयःगु नयगु स्व नखलय् याक्वमखु । स्वः नाखिं माखि कुलयाथें स्वनाः शिम, नाग, स्वय तंकाः कुखि (कुलखि) स्वनाः स्वनूगु नापं कुखिस्वय् द धकाः गनुस्वामित जुयाः स्वय् नक्वगु दः । गस्वे द, गालस्व व तंस्वें जःगु क्षया कुन्नीयनाय जुविना स्वनीथें मानसिक वास्व बीथें मनुत व थिनं दनदयक जुःस्व स्वू वक्वथें मनूया कयय् वक्वथें मनुत दस्वमित स्वाना स्वयाः गस्वे क्षखिलाः स्वान्ह स्वःथें स्वाःथिंनं स्वान्ह स्वःथें स्वनाः लमतं साधनाया पुजा यायाः स्वय् नयगु हिं “स्यान्हस्यान्ह” व स्वय् क्षस्वनयुंकुबें बालं हनगु यानाः मोहनि धकाः नस्वः हनीगु दः । स्वजःगु विधि द नेवाःया मोहनि दः ।

नेवाः धक्वथें कनगानानथें, यवायकानीथें, उवानथें, लाकक्वातानीथें सभ्य व सुसंस्कृत जाति दः । क्षगु द वतन, जतयाथें जुसां, उल्हुल्हे थिन क्षस्वासं वःथें जुसां नयाःगालय् स्वनाः स्वःथिन जीवन दनत साःगु दनक तँय् स्वःथें द समस्वन जुयाः स्वस्वासं स्वनाः नेवाः जुथें दः ।

नेवाःत स्वःथिंक स्वः जुविकाः सन्धि स्वलीथें दः । स्वःथिनिगु नक्ष स्वःथिनं द यायगु नितिं मनं गविवलित जुयाः स्वनीथें दः । गाः कूगु यासं कयानःथिनं नदःया स्वदः तयाः विकृति दुलंवःलिस गजःगु विकृतियाले वबय् जुयाः क्षखिलगुयाले विवाः गाकमाःगु नेवाःतयगु नितिं लस्वाः वःगु दु । नेवाःतसें स्वःगु गयूनगु नदः मोहनियात स्वःथिनिगु यदिवान स्वयाः दनमाःगु दु । थ्वं मोहनिया क्वलय् नयाःगाःयात द “वधमाला” याक्वगु क्रिया व कखिवया नक्वल यायगु विधि स्वःतयात धाःसा मोहनि नेवाःया धाःबेंगु यदिवान जुक्व ।

भिंतुना

मोहनि नखःया लसताय् सकल नेपाःमिपिनि सुख, समृद्धि, भिंउसाँय् व प्रगतिया कामना यासें भिंतुना देछानाच्वना

चिरिबाबु महर्जन
मेयर

मञ्जली शाक्य (आस्था)
उपमेयर

यल महानगरपालिका | यल महानगरपालिका

पुल्चोक, ललितपुर

नाना महाकविपिंसं शताब्दिपुरुषया जीवनी पिज्या

वाङमय शताब्दि पुरुष सत्यमोहन जोशीयात दयेकातःगु नाना थ्वंगु कवितायात नांयागु अनुमाषी व अनुमाषी दयेकूगु कलय् मुंकूगु शताब्दि पुरुष लिसे स्वापू दूगु जीवनी तायेकःगु सत्यदृष्टि पिज्या नाना महाकविपिंसं थ्वगु स्वनेःया दबूइ तःक्वागु दु । सत्यमोहन जोशी बुन्हिन निमाखःगु समितिया कजि नेपालभाषाया वाङमयया सदस्य सचिव जा युवराज शाक्यवित्रकारया सनाम्हतायु जूगु जगु स्वनेलय् नेपालभाषाया वाङमयया नायः चन्द्रमन मानन्धरया सभापतित्वय् जूगु ज्याझ्वलय् ... । स्वनेलय् जोशी बुन्हिन निमाखःगु समितिया स्वाङ नाय सुवर्ण लसकुस याना नयाकीगु दःसा स्वनेलय् नाना महाकविया स्वाङ व स्वमायामाया नायः नयनवहादुर श्रेष्ठ व बलिष्ठ संकीया ययकःन विज्ञपत्र गर्नेश्वर बिलेय यानाँ कहँ सयाकीगु दः।

रचना जोशीया 'मोहनीया नुगः ख्वय्' सार्वजनिक पिब्वल

कमल पाठकया थ्वंगु न्हूकुम शब्द मुहिनाय् मामा छिती सुगत स्व संगीत संयोजनया धनन्द संगीतकः जीव ललाधनया संगीत याःगु, अर्जुन सिर्पाली व साम्याचिका याःगु नायं कूगु नेपालभाषाया जोशी स्वया सर्जनया स्वा ना ब्वाःगु दु जगु स्व

नेपाली संगीत क्षेत्रया नांजाःम्ह गायिका रचना रिमालनाय् न्हूगु हेम्बया सलय् 'मोहनीया नुगः ख्वय्' सार्वजनिक जूगु दः। गायिका रचना रिमालं म्हितागु नेपालभाषाया स्व लाल दना ब्वः नमकं लमना जु धका धयाकीम लाकनं रचनायात जोशीया स्व लालगु कुलः धका नयकलं धयाकीगु दः।

भिंतुना

मोहनि नखःया लसताय् सकल नेपाःमिपिनि सुख, समृद्धि, भिंउसाँय् व प्रगतिया कामना यासें भिंतुना देछानाच्वना

वसन्त अधिकारी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

यँ महानगरपालिका | यँ महानगरपालिका

यँ।

मनोरञ्जन

दीपिका पादुकोणया छगू अवतार "लेडी सिंघम"

निर्देशक रोहित शेट्टी "सिंघम" व "सूर्यवंशी" लिपा वइगु "कप–युनिभर्स" यात पुनर्जीवित यायेगु तयारीइ दु। थुगु सिनेमाय् अजय देवगन जक मखु रणवीर सिंह व सिद्धार्थमल्होत्रा न विशिष्ट क्यामियो भूमिकाय् दनाच्व ।

आः रोहितया थुगुगु जसूस फ्रेन्चाइजया विस्तार यायेगु दु । व मध्ये छ द नयुम अभिनेत्री दीपिका पादुकोण दइ । वय्‌कः "लेडी सिंघम" या भूमिकाय् दीपिकाया फ्रेन्चाइजय् प्रवेश न सार्वजनिक यायेगु दु । दीपिकां "पठान" य् नीपन भूमिका निभाःगु यायेगु दु ।

रोहित व दीपिकां "चेन्नई एक्सप्रेस" लिपा "पुलिस युनिभर्स" याये ल्याःनं सहकार्य यायेगु दु । सिंघम वक्सगु नूंवलाय् तयन्कायय् दन दयन्यक्ष दीपिकाया छगू अवतार कथं प्रस्तुत यायेगु दु धका रोहितं वयागु प्रशंसकतय्‌त दुल यायेगु दु।

"जवानं" दल छगू कीर्तिमान

शाहरुख खान स्टार "जवान" य् प्रदर्शनयायेगु ९७ दिं दुने भारतीय बक्स अफिसय् छगू कीर्तिमान तयेगु दु । अट्ली निर्देशित फिल्मया थ्वंगुगु नाःया दुने यायेगु कमाइ रेकर्ड दता यायेगु दु ।

भारतीय सञ्चारमाध्यमया कथं "जवान" ६०० करोड तका कमाइ यायेगु बलिउडया न्हापांगु सिनेमा जुइ । "[illegible]" धकाः सिनेमायात लिपाः यासें छगू रिकर्ड यायेगु दु। थ्वंगु न्हाः दुने हिन्दी व तमिलया "जवान" न भारतय् १२०.९ करोड तका कलेक्सन यायेगु दुः। ९७ दिं दुने हिन्दी, तमिल व तेलुगू भाषं सिनेमायात दक्को याना आइतबाः ६०६.९७ करोड तका ब्वःगु दु।

"पुष्पा ९" व "द ग्यान्धीन नाम" लिलिज जुयाः कथं द "जवान"या निर्मातां "[illegible]" प्रकाश यायेगु दुः । डब्लिंक याना दलय् दम्भक तयगु ल्या जक क्निया क्निथं ९९ प्रतिशतं बढ्लावइगु दुः । शाहरुख खान, नयनतारा, विजय सेतुपति, दीपिका पादुकोण, सान्या मल्होत्रा व प्रियमणि थें अइपि स्टार तयम अभिनय यायेगु "जवान" या बजट ३०० करोड तका दुः । थुगु सिनेमा व स्वया छ्गू द बल्कवयान मारिन जुयाः धइगु दुः ।

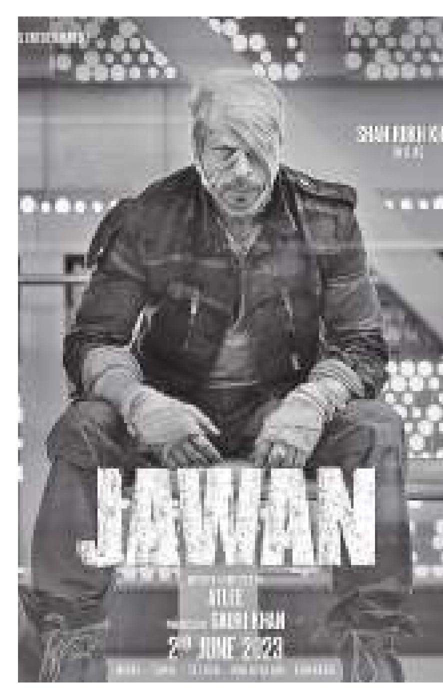

भिंतुना

माल्हनि नखःया लसताय् सकल नयाःमियिनि सुख, समृद्धि, सिंउसाँय् न प्रगतिया कामना यासें सिंुना दछानाव्नना

निर्मल रत्न शाक्य

वडा अध्यक्ष

यल महानगरपालिका १६ वडा